

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM'AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
SILVIO MELI**

LL.D.; Dip. Stud. Rel.; Dip. Can. Matr. Jur. & Proc.;
Cert. Jur. & H.R. (Strasbourg);
P.G. Dip. European Competition Law (King's College, London),
P.G. Dip. European Law (King's College, London).

Illum it-28 ta' Gunju, 2016.

Rikors Numru 793/2010 SM

**Carmela Galea
(K.I. numru 0362036 (M))**

vs.

**LIDL Malta Limited
(C – 36317)**

Il-Qorti,

- 1.0. Rat ir-rikors gurantat promotur datat il-5 t'Awwissu, 2010, li permezz tieghu l-istess rikorrenti sintetikament espona s-segwenti (ara foll 1);
  - 1.1. Illi meta fid-29 ta' Jannar, 2009, marret tixtri mill-istabiliment gestit mis-socjeta` intimata fit-Triq ic-

Ciklamini, San Gwann, kienet involuta f'incident li fih wegghet gravi, (ara foll 6);

- 1.2. Illi l-incident *de quo* seh waqt li hi kienet diehla fil-*lift* fl-istess stabbiliment, meta l-bieba inghalqet fuqha b'forza eccessiva li waqqghetha fl-art u rizultat tal-istess sar ukoll rapport l-Ghassa tal-Pulizija ta' San Giljan, (ara foll 18);
- 1.3. Illi rizultat tal-istess kienet kostretta ghal perjodu twil ta' rikoveru u trattament fl-Isptar, (ara foll 7);
- 1.4. Illi rizultat tal-istess incident ir-rikorrenti soffriet griehi serji, gravi u permanenti, rizultanti f'debilita` funzjonali permanenti, (ara foll 8 u 12);
- 1.5. Illi konsegwenza tal-istess soffriet:
  - 1.5.1. Telf ta' qligh futur;
  - 1.5.2. Spejjez ohra;
- 1.6. Illi nonostante li debitament interpellata biex tersaq ghall-likwidazzjoni u hlas ta' danni sofferti mir-rikorrenti, is-socjeta` intimata baqghet inadempjenti, (ara foll 14 u 17);
- 1.7. Illi d-danni sofferti mir-rikorrenti sehew tort u htija tan-negligenza, imperizja u nuqqas ta' mizuri adegwati da parti tas-socjeta` intimata;
- 1.8. Illi ghalhekk aderiet din il-qorti biex is-socjeta` intimata jkollha l-opportunita` tghid ghaliex din il-qorti m'ghandiex:
  - 1.8.1. Tiddikjara u tiddeciedi li s-socjeta` intimata hi risponsabbli ghad-danni u spejjez ohra sofferti mir-rikorrenti fuq indikati;
  - 1.8.2. Tillikwida d-danni u spejjez sofferti mir-rikorrenti, okkorrendo bl-opera ta' periti *nominandi*;

- 1.8.3. Tikkundanna lis-socjeta` intimata biex thallas lir-rikorrenti d-dani u spejjez hekk likwidati, oltre l-imghaxijiet dovuti mit-30 ta' Marzu, 2009, kif indikat fl-istess rikors guramentat promotur;
    - 1.8.4. Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet dovuti kif mitluba fl-istess rikors promotur;
  2. Rat id-digriet taghha diversament preseduta datat it-12 t'Awwissu, 2010, li permezz tieghu tghat l-ordnijiet procedurali hemm indikati, (ara foll 21);
  - 3.0. Rat ir-risposta guramentata datata l-10 ta' Settembru, 2010, li permezz taghha s-socjeta` intimata sintetikament irrispondiet bil-mod segwenti: (ara foll 26)
    - 3.1. Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma infondati u ghandhom jigu respinti;
    - 3.2. Illi s-socjeta` intimata m'ghandha l-ebda responsabbilita` ghall-incident u danni allegati mir-rikorrenti;
    - 3.3. Illi fi kwalunkwe kaz, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, ir-rikorrenti ghandha tipprova d-danni minnha allegati;
    - 3.4. Salv risposti ulterjuri;
  - 4.0. Illi fid-dikjarazzjoni taghha annessa mal-istess risposta fuq riferita, l-istess socjeta` intimata komplet izzid sintetikament is-segwenti: (ara foll 26)
    - 4.1. Illi l-*lift* in kwistjoni hu stallat skont il-ligi;
    - 4.2. Illi l-istess l-*lift* jirrispekja r-rekwiziti rikjesti;
  5. Rat in-nota tar-rikorrenti datata l-15 ta' Settembru, 2010, li permezz taghha esponiet dak minnha precedentement mitlub minn din il-qorti diversament preseduta permezz tad-digriet taghha datat it-12 t'Awwissu, 2010, (ara foll 28 u 21 rispettivament);

6. Rat id-digriet taghha diversament preseduta datat it-23 ta' Settembru, 2010, li permezz tieghu nnominat lill-espert mediku hemm indikat ghall-iskopijiet hemm elenkati, (ara foll 54 u 55);
7. Rat id-digriet ulterjuri tal-istess qorti diversament preseduta datat it-22 ta' Marzu, 2011, li permezz tieghu nnominat lill-assistent gudizzjarju hemm indikata, (ara foll 58 u 59);
8. Rat ir-relazzjoni medika tal-espert mediku fuq riferit debitament ikkonfermata minnu bil-gurament fit-2 t-Awwissu, 2011, (ara foll 76), u pprezentata *in atti* minnu stess fil-25 ta' Novembru, 2010, (ara wkoll foll 72 u 76);
9. Rat in-nota tas-socjeta` intimata datata s-6 ta' Dicembru, 2011, li permezz taghha infurmat lill-qorti li kienet qeghda titlob il-hatra ta' periti medici addizzjonali, (ara foll 86);
10. Rat id-domandi in eskussjoni tas-socjeta` intimata pprezentati *in atti* permezz ta' nota tal-istess socjeta` datata l-31 ta' Jannar, 2012, u dan, wara li kienet debitament awtorizzata tipprocedi b'dan il-mod bid-digriet taghha diversament preseduta datat it-30 ta' Novembru, 2011, kif sussegwentement estiz bid-digriet taghha datat il-11 ta' Jannar, 2012, (ara foll 94, 95, 71 u 93 rispettivament);
11. Rat ukoll id-domandi in eskussjoni impressqa mir-rikorrenti, (ara foll 97);
12. Rat id-digriet taghha kif issa preseduta datata l-24 ta' Marzu, 2014, li permezz tieghu awtorizzat lill-assistent gudizzjarju biex tirritorna l-inkartament fl-atti ta' din il-procedura, (ara foll 166);
13. Rat id-digriet taghha datat id-9 ta' Frar, 2016, li permezz tieghu, wara talba appozita tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet, awtorizzat lill-istess biex jittrattaw il-kawza bil-modalita` u fit-termini hemm indikati, (ara foll 244);
14. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti datata d-9 ta' Marzu, 2016, (ara foll 245), flimkien man-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta` intimata datata l-14 t'April, 2016, (ara foll 253);
15. Semghet lix-xhieda prodotti quddiemha kif issa preseduta;

16. Ezaminat id-dokumenti esebiti, inkluzi d-dikjarazzjonijiet guramentati prodotti;
17. Rat il-verbal tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet datat it-28 t'April, 2016, li permezz tieghu ddikjaraw li kienu qed jistrieħu fuq in-noti minnhom ipprezentati, (ara foll 259 u paragrafu numru erbatax, (14.), aktar qabel);

Ikkunsidrat:

- 18.0. Illi in vista tal-premess, il-fatti li taw lok għall-procedura odjerna jistghu jigu sintetikament elenkati bil-mod segwenti:
  - 18.1. Illi waqt li r-rikorrenti kienet qed tixtri mill-istabiliment gestit mis-socjeta` intimata fi Triq ic-Ciklamini, San Gwann, hi kienet involuta fl-incident in dizamina;
  - 18.2. Illi skont ir-rikorrenti l-incident sehh hekk kif kienet diehla fil-*lift* tal-istess stabiliment;
  - 18.3. Illi proprju fil-mument hekk kif ir-rikorrenti kienet diehla fil-*lift* il-bieba tal-istess inghalqet fuqha u konsegwenza tal-istess ir-rikorrenti twaqqghet mal-art;
  - 18.4. Illi konsegwenza tal-istess tallega li soffriet danni – kemm ta' natura *damnum emergens*, kif ukoll ta' natura *lucrum cessans*;
  - 18.5. Illi da parti taghha, s-socjeta` intimata ssostni li hi mhix responsabbli għall-incident *de quo stante*:
    - 18.5.1. Illi l-*lift* in dizamina jahdem b'mod perfett;
    - 18.5.2. Illi l-*lift* ma kienx il-kawza tal-incident in dizamina;

Ikkunsidrat:

- 19.0. Illi l-kontendenti jsostnu posizzjonijiet kontrastanti rigwardanti l-*lift* protagonist tal-vertenza odjerna:

- 19.1. Illi r-rikorrenti ssostni li hekk kif hi kienet diehla fil-*lift* "... il-bieba harget b'sahha kbira fuqi u wegghatni, fil-fatt tajritni", (ara foll 239);
- 19.2. Illi s-socjeta` intimata u dik responsabbli mill-manutenzjoni tal-*lift* in dizamina sosstnu li l-*lifts* tal-imsemmi stabiliment, u allura anke l-*lift* meritu tal-kaz, kienu jigu kkurati regolarment, (ara foll 220);
- 19.3. Illi meta jigu riskontrati xi hsarat fil-*liftijiet* dawn ikunu rapportati tempestivament u rimedjati mill-ewwel , (ara foll 221);
- 19.4. Illi *di piu`*, jirrizulta li l-istess *lift* kien regolarment iccertifikat skont il-ligi, (ara foll 221);
- 19.5. Illi meta l-bieb tal-*lift* in dizamina gie ezaminat mhux aktar minn tlett (3) tjiem wara l-incident in dizamina mit-tekniku addett ghal dan ix-xoghol specjalizzat, "... irrizulta li l-forza tal-bieb kienet fil-limitu li titlob il-ligi", (ara foll 221);
- 19.6. Illi ghalkemm meta l-istess bieb kellu wkoll il-*photocells* tieghu ezaminati u dawn instabu li ma kienux qed jahdmu, (ara foll 221), gie rilevat li l-iskop tal-istess hu li jipprotegu l-bieb mill-ostakli li jistghu jithallew fin-nofs u ghalhekk, huma intizi "... biex jipprotegu l-bieb u ma ssirx hsara fuqu", (ara foll 221);
- 19.7. Illi ghalhekk is-socjeta` intimata ssostni li l-incident in dizamina:
  - 19.7.1. Mhux talli ma kienx wiehed prevedibbli:
  - 19.7.2. Izda ma sehxx minhabba xi fatt jew ommissjoni imputabbli lis-socjeta` intimata;

Ikkunsidrat:

20. Illi konsiderazzjoni bazika biex tigi rizolta l-vertenza in dizamina hi dik li biex is-socjeta` intimata tkun tista tinzamm responsabbli ghall-incident in meritu jrid jirrizulta debitament ipprovat li l-istess socjeta` tkun naqset milli tilhaq il-kriterju statutorjament

stabbilit li fl-operat taghha fir-rigward, jirrizulta li ma lahqitx il-kriterju tal-*bonus pater familias* kif stipulat fl-artiklu 1032 tal-Kodici Civili;

21. Illi l-artiklu tal-Kapitlu 16 indikat fil-paragrafu precedenti jistabbilixxi s-segwent:

“Jitqies fi htija min bl-ghemil tieghu ma juzax il-prudenza, d-diligenza, u l-hsieb ta’ missier tajjeb tal-familja”;

Ikkunsidrat:

22. Illi kif ritenut f'**Windfield & Jolowicz on Tort** pagna 299 kif citati mill-**Prim' Awla tal-Qorti Civili** fis-sentenza taghha fl-ismijiet **Samuel Zarb vs. Michael Vella u martu Rose Marie Vella** datata t-**28 ta' Gunju, 2002**, tali dover hu wiehed li jkun:

“... a duty to take such care as is reasonable to see that the visitor will be reasonably safe in using the premises for the purposes for which he is invited or permitted to be there. The question whether the occupier has fulfilled his duty to the visitor is thus dependent upon the facts of the case. The relevant circumstances include the degree of care and of want of care that may be looked for in the particular visitor”;

23. Illi *di piu`*, kif ritenut mill-**Qorti tal-Appelli (Sede Inferjuri)** fis-sentenza fl-ismijiet **Biagio Muscat vs. Anthony Falzon**, deciza fit-**12 ta' Mejju, 2003**:

“... wiehed jehtieg jikkollega l-att kolpuz minhabba imprudenza jew nuqqas ta' diligenza mar-requizit tal-prevedibilita` tal-event dannuz ... Prevedibilita` din, li trid tkun ta' probabilitajiet ragjonevoli u mhux ta' possibilitajiet remotissimi u inverosimili”;

24. Illi l-istess sentenza citata fil-paragrafu precedenti tkompli billi temfasizza li:

“il-kolpa, fil-kaz ta' fatt dannuz li minnu torigina l-azzjoni akwiljana, tavvera ruhha f'illi wiehed jaghmel att volontarjament, u jonqos li jipprevedi l-effett dannuz ta'

dak il-fatt meta seta` jipprevedi dak l-effett. Meta l-att li kkaguna d-danni kien jikkonsisti fil-manegg ta' haga perikoluza, r-responsabilita` ta' min jaghmel dak l-att hija assoluta. Mhiex difiza tajba kontra din ir-responsabilita` l-allegazzjoni illi min ghamel l-att li gieb id-danni kien ilu jaghmlu zmien twil u qatt ma nqala` xejn, u li ghalhekk min ghamel dak l-att ma setax jissopponi li fil-kaz partikolari kien ser jinqala` dak li nqala`”;

25. Illi in oltre t-tifsira ta' **kulpa** kompliet tigi approfondita mill-istess **Prim' Awla tal-Qorti Civili** fis-sentenza fl-ismijiet **Richard Casha vs. Frans Sammut** datata t-28 t'April, 2003 meta rrikorriet ghad-decizjoni tal-**Qorti tal-Appell** minnha hemm citata mill-**Volum XXIV P.I p. 172** li stabbiliet li:

fl-ismijiet **Pubblio Azzopardi vs. Antonio Arcicovich ed altri**

“... vi ha la violazione di un dovere, ed una volontaria omissione di diligenza per cui non si prevedono le conseguenze della propria azione ed omissione e si violo` il diritto altrui, senza volerlo ed anche senza avvedersene, allora si ha ... la colpa ...”;

Ikkunsidrat:

- 26.0. Illi tenut kont tal-principji kif fuq stabbiliti kurjalment hu issa ghaqli li jigu ezaminati l-fatti rizultanti mix-xhieda mismugha u mid-dokumenti esebiti li jistghu jigu sintetikament elenkati bil-mod segwenti:
- 26.1. Illi skont ix-xhieda tal-*mechanical engineer* prodott jirrizulta sintetikament is-segwenti:
- 26.1.1. Illi l-ahhar spezzjoni tal-*lift* in dizamina involut fl-incident *de quo*, dik imsejha s-*six monthly report*, kienet giet minnu effettwata fil-11 ta' Dicembru, 2008, (ara fol 146 u 161);
- 26.1.2. Illi ghalhekk ghandu jkun pacifiku li l-istess spezzjoni tirrizulta li kienet saret qabel ma sehh l-incident in dizamina li sehh fid-29 ta' Jannar, 2009, (ara foll 1, 180 u 245);

- 26.1.3. Illi min ezami tal-ispezzjoni preventiva in dizamina, jirrizulta s-segwenti: (ara foll 161 u 162)
- 26.1.3.i. Illi l-*lift* in kwistjoni kien wiehed gdid;
  - 26.1.3.ii. Illi l-*lift* in kwistjoni kien wiehed tat-tip specifikament indikat bhala *lift* partikolari intiz ghall-post tax-xoghol;
  - 26.1.3.iii. Illi l-piz meqjuz li kapaci jiflah minghajr ma jkun ta' periklu hu ta' erbat elef, (4,000), kilogramm, jew sa' erbgħin persuna;
  - 26.1.3.iv. Illi l-istess *lift* kien gie precedentement spezzjonat l-ahhar fit-3 t'April, 2008;
  - 26.1.3.v. Illi l-bibien fl-istess *lift* kienu gew debitament spezzjonati u ma ttiehdu l-ebda passi riparatorji fih;
  - 26.1.3.vi. Illi s-sistema tal-*brake* kienet ukoll debitament spezzjonata u ma nstabitx karenti;
- 26.1.4. Illi l-ispezzjoni in dizamina saret minn *mechanical engineer* appozitament ikkwalifikat f'dan il-qasam partikolari debitament awtorizzat mill-Awtorita` Maltija ta' l-*standards* biex jeffettwa tali spezzjonijiet, (ara foll 144);
- 26.1.5. Illi għalhekk jirrizulta debitament assodat li kemm il-bieb tal-*lift* in dizamina u s-*sensors* tal-istess kienu debitament funzjonanti fil-livelli rikjesti mill-ligi;
- 26.1.6. Illi in effetti kif jispjega l-istess *mechanical engineer* il-bieb tal-*lift* in dizamina jkollu zewg (2) *sensors*:
- 26.1.6.i. Illi wiehed minn dawn is-*sensors* hu identifikat bhala *Photo Cell* li

jidentifika illi jkun hemm xi hadd u jiftah il-bieb, (ara foll 149 u 221);

- 26.1.6.ii. Illi l-iehor jissejjah *Force Limiter* li jiffunzjona b'tali mod li meta l-bieb tal-*lift* jibda jinghalaq u jkun hemm xi persuna fil-linja tat-tragward tal-istess, dan ma jippermettix li l-bieb ikompli jinghalaq fuq dak li jkun, (ara foll 149);
- 26.1.7. Illi jirrizulta pacifiku li la fir-rapport preventiv tal-11 ta' Dicembru, 2008, ma kien hemm xejn fir-rigward, dan ifisser li *s-sensors de quo* kienu fi stat tajjeb ta' funzjonalita`, (ara foll 161 u 162);
- 26.1.8. Illi *di piu`*, jirrizulta wkoll debitament ipprovat li fil-perjodu bejn Dicembru 2008 u Frar 2009, il-*lifts* tal-istabbiliment in dizamina gestit mis-socjeta` intimata kien issirilhom manutenzjoni mis-socjeta` *Elmein*, (ara foll 220 u 226 sa 229);
- 26.1.9. Illi skont il-*job cards* tal-istess socjeta` indikata fil-paragrafu precedentii relattivi ghall-perjodu immedjatament qabel l-incident in dizamina jindikaw li l-manutenzjoni fl-istess *lift* in dizamina kienet wahda serja, kontinwa, effettiva u regolari, (ara foll 226 sa 229);
- 26.1.10. Illi l-*job sheet* li tindika l-htiega li l-*Photo Cell* kienet tinhtieg li tkun mibdula, ggib id-data tas-6 ta' Frar, 2009, u ghalhekk irrilevanti ghall-vertenza in dizamina *stante* li posterjuri ghall-incident, (ara foll 226);
- 26.1.11. Illi l-istess rapprezentant tas-socjeta` *Elmein* fuq gia` riferita, (ara paragrafu numru sitta u ghoxrin punt wiehed punt tmienja, (26.1.8.), aktar qabel), isostni meta fis-6 ta' Frar, 2009, mar flimkien mal-*mechanical engineer* fuq riferit, (ara paragrafu numru sitta u ghoxrin punt wiehed, (26.1.), aktar qabel), biex jispezzjonaw konguntemment il-forza tal-bieb tal-*lift* in dizamina hawn protagonista,

il-bieb tal-*lift* instab li kien jinghalaq b'forza li kienet fil-limiti ta' dik stabbilita bil-ligi, (ara foll 221);

Ikkunsidrat:

27. Illi minn analizi tar-rizultanzi kif fuq sintetikament elenkati din il-qorti hi tal-fehma li l-imprudenza, jew negligenza allegata mir-rikorrenti fil-konfront tas-socjeta` intimata ma tirrizultax debitament ipprovata fil-limiti rikjesti mill-ligi;
28. Illi minflok jirrizulta li l-istess socjeta` intimata kienet kostanti u regolari fil-manutenzjoni tal-*liftijiet* minnha gestiti, u dan, minn persuni debitament kwalifikati li operaw fl-ambitu tal-kostrizzjonijiet professjonali taghhom u fl-ambitu tar-regolamenti fuqhom imposti anke mill-Awtorita` Maltija ta' l-*Istandards* li tirrenja fir-rigward;

Ikkunsidrat:

29. Illi jinghad ukoll li ghandu jirrizulta pacifiku li l-event dannuz lamentat mir-rikorrenti ma kienx wiehed prevedibbli mis-socjeta` intimata;
30. Illi *di piu`*, il-fragilita` fizika tar-rikorrenti setghet kienet fattur li kkontribwiet severament ghall-akkadut;

Ikkunsidrat:

31. Illi in vista tal-premess ghandu wkoll jirrizulta li l-kulpa imputata fuq is-socjeta` ilntimata mir-rikorrenti ma tirrizultax debitament ipprovata fil-konfront tal-istess socjeta`;
32. Illi ghalhekk, mhux il-kaz li l-istess socjeta` intimata tigi akkollata bir-responsabbilita` Akwiljana postulata mir-rikorrenti, u dan, *stante* li l-imsemmija kulpa tas-socjeta` *de quo* ma tirrizultax debitament assoDATA fil-konfront taghha;
33. Illi minflok ir-rizultanzi kif fuq elenkati effettivament jindikaw li l-istess socjeta` intimata agixxiet bhala missier tajjeb tal-familja

meta kif jirrizulta, regolarment u assidwament effettwat il-manutenzjoni, kemm preventiva u posterjuri fil-*littijiet de quo* biex tassicura l-effettività tal-istess skont il-ligi fl-interess anke tal-klijenti taghha li jiffrekwentaw l-istess stabiliment;

34. Illi in vista tal-premess, ghandu wkoll ikun pacifiku li s-socjeta` intimata bl-ebda mod ma kkontribwiet ghad-danni sofferti mir-rikorrenti;

DECIDE:

- 35.0. Illi in vista tal-premess din il-qorti hi sodisfatta li r-rikorrenti naqset li ttiprova t-talbiet taghha skont il-ligi, u konsegwentement:

- 35.1. Filwaqt li takkolji r-risposti kollha tas-socjeta` intimata;
- 35.2. Tirrespingi t-talbiet kollha tar-rikorrenti;
- 35.3. Bl-ispejjez tal-istess procedura kontra r-rikorrenti.

Onor. Imhalled Silvio Meli

DECIZJONI FINALI